

WARRIORS

A könyvet a Graph-Art Kft. készítette

Producer: dr. Bera Károly
Műszaki igazgató: Kovács Ákos
Kreatív igazgató: Molnár Zoltán

Szerkesztés, tipográfia © Graph-Art, 2012

Írta és szerkesztette: Kész Barnabás
Fedélterv, tipográfia, tördelés: Györi Attila

Illusztráció: Bera Károly
Bedzsula István
Farkas Rudolf
Kovács Péter
Mart Tamás
Nagybákay Diána
Ravadits Kornél
Szendrei Tibor
Véghseő Béla

3 D-s technika: Wacha Zoltán
Kovács Péter
Véghseő Béla

Grafikai munkatárs: Lévainé Bana Ágnes

Minden jog fenntartva, beleértve a sokszorosítás, a mű bővített, illetve rövidített változata kiadásának jogát is.
A kiadó írásbeli hozzájárulása nélkül sem a teljes mű, sem annak része semmiféle formában
(fotokópia, mikrofilm vagy más hordozó) nem sokszorosítható.

ВОИНИТЕ

© Издателство „Фиут”, 2019

Текст Барнабаш Кез

Дизайн на корицата: Атила Гьори

Илюстрации от Кароли Бера, Ищван Бедзула, Рудолф Фаркас, Петер Ковач, Тамас Март,

Диана Нагибакау, Корнел Равадиц, Тибор Сендреи, Бела Енджу

Превод и редакция Екатерина Митренцева

ISBN 978-619-199-417-5

Тази книга е предмет на авторско и търговско право на издателя.
Използването на текста и оформлението без съгласието на издателя е забранено.
Продаването, препродаването, заемането, наемането и пускането в обращение по друг начин,
освен по начин, определен от издателя и закона, е забранено.

www.fiut.bg

Съдържание

ДРЕВНИЯТ СВЯТ

АРМИИТЕ НА ФАРАОНИТЕ – Войниците на Древен Египет	4
ПОД ЗНАКА НА ДРАКОНА – Армията на Древен Китай.....	8
СМЪРТОНОСНАТА ВОЕННА МАШИНА – Безпощадните асирийци	12
С ПОБЕДА ИЛИ МЪРТВИ – Спартанските хоплити	14
СТРАШИЛИЩЕ ЗА ВРАГОВЕТЕ – Македонската фаланга	16
ЖЕЛЕЗНИТЕ ЛЕГИОНИ – Армията на Древен Рим.....	20
МАЙСТОРИ НА МЕЧА – Гладуаторите.....	26
ЯРОСТНИТЕ ВОИНИ – Келтите	30
НОМАДСКИ НАШЕСТВИЯ – Степните народи	34
СЛЕД РИМСКАТА ИМПЕРИЯ – Франките.....	38

СРЕДНИТЕ ВЕКОВЕ

ХОРАТА ОТ СЕВЕРА – Викингите	40
ПОД ЗНАМЕТО НА ИСЛЯМА – Арабите.....	42
НАБЕЗИТЕ НА МАДЖАРИТЕ – Завоюване на рогина край Дунав.....	44
ЖЕЛЯЗНАТА АРМИЯ – Рицарите	48
РИЦАРИТЕ НА ДАЛЕЧНИЯ ИЗТОК – Самураите.....	54
ВТОРО НОМАДСКО ПРЕСЕЛЕНИЕ – Авари, печенези, кумани	58
ВЛАДЕТЕЛИ НА ПОЛОВИНАТА СВЯТ – Монголите	60
АРМИЯТА С БОЙНИ СЛОНОВЕ – Индийските воители	64
Речник и азбучен показалец.....	68

Войниците на Древен Египет

Армията на Новото царство

В периода на Новото царство Египет водил редица завоевателни войни. Във войските били въведени нови оръжия и бойни колесници. Армията станала ключова част от държавната структура. Главнокомандващ бил фараонът, но той се опирал на многоброен състав от висши и нисши офицери – от съветник по тактиката на военните действия до скромната длъжност на офицер, разпределящ провизиите между войниците. Висшите командири завършвали школи за писари, тъй като от тях се изисквало не само да бъдат добри воители, но и да притежават по-широка култура. Командирите представлявали военната аристокрация и разполагали със силна власт и влияние.

Египтяните рядко яздели коне и нямали конница. Затова пък разполагали с военен флот за транспортиране на войската и за охрана на Средиземноморското крайбрежие на страната.

В периода на Новото царство армията била разделена на няколко корпуса, които носели името на египетски богове – Амон, Ра, Пта, Сет. Във всеки корпус имало 4000 пехотинци и 500 колесници с 1000 колесничари. При боен строй на първа и трета бойна линия, както и по фланговете, се разполагали колесниците, а на втора – пехотата. В сражение първи влизали по-опитните воители. Частите на новациите били зад тях. Бързоподвижните колесници обикновено нанасяли първия удар, а пехотата довършвала противника в близък бой. Елитното формирование от колесници най-често било командвано от самия фараон.

По време на боен поход или при обсада египтяните изкопавали около лагера траншея, по чийто ръб издигали стена от щитове. В центъра на лагера били шатрата на владетеля и светилището на Амон, а около тях – шатрите на офицерите. Към офицерския състав се числели и онези, които осигурявали обслужването на фараона – конияшът на фараона, носещият лъка на фараона, и дори бръснарят на фараона.

Уаджет, или око на Хор бил един от най-обичаните амулети. Вярвало се, че носи добро здраве и има предпазна сила срещу неприятели.

Египетски пехотинец
Поради горещия климат древните египтяни не носели защитни доспехи. Сражавали се „облечени“ само с набедрена преласка. За защита от жаркото слънце използвали перуки или кърпи. Само офицерите носели лека глатнена дреха, понякога с втъкани метални нишки.

ИНТЕРЕСНО!

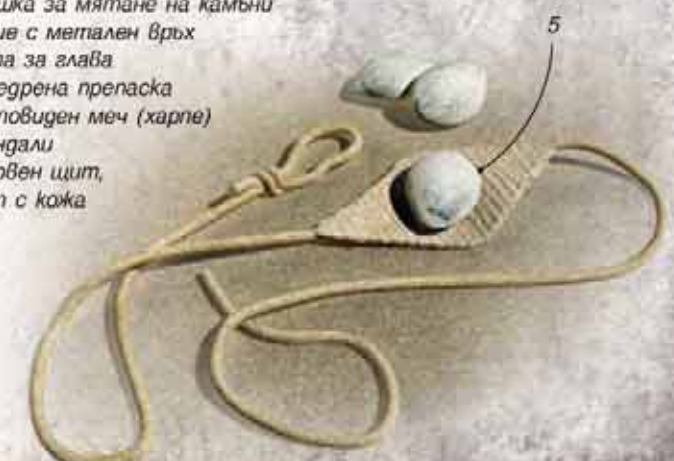
- По време на битка египетските воители предпазвали главата си не с шлем, а с... коса! Те увивали около главата си дългите си, сплетени на плитки коси или носели перука, която ги пазила и от слънцето.
- Най-ефективното оръжие на древния свят бил боздуганът. За това свидетелстват древните медицински текстове, както и раните по черепите, открити при археологически разкопки.
- Златните мухи били символ на военна слава. Давали се като награда за проявена смелост по време на сражение. Неизвестно е по каква причина именно мухата станала една от висшите военни награди. Изказвани са различни предположения. Според някои, защото „достойните и храбри воители трябва да са многочислени и натрапчиви като мухи“, тоест да не оставят противника на мира. Според други, защото на боиното поле мухите винаги са неизбежни спътници на смъртта.

Въоръжение и защитно снаряжение

Сред традиционните оръжия на египтяните спадали боздуганът, копие, бойната брадва, меч, лък, пращка. Първоначално бравите, кинжалите, остриетата на стрелите и копията били изработвани от мед. По-късно, когато започнало използването на бронза, качествата на оръжията значително се подобрили. Ефективната дистанция при стрелба с лък била 150-180 м, а копие, бравата и пращката били ефективни на разстояние от около 50 м. След като Египет бил завладян от хиксосите, във военното изкуство на древните египтяни настъпили големи промени – във въоръжението навлезли колесниците, разпространило се оръжието от желязо, появили се по-мощни съставни лъкове, изработени от няколко вида материал (дърво, рог, сухожилия). Най-знатните воители използвали метални нагръдници и шлемове.

Оръжия на древните египтяни

1. Бойна брадва с извито острие от бронза
2. Бойна брадва с медно острие
3. Кинжал с медно острие
4. Лък и стрели
5. Пращка за мятане на камъни
6. Копие с метален връх
7. Кърпа за глава
8. Набедрена преласка
9. Сърповиден меч (харпе)
10. Сандали
11. Дървен щит, покрит с кожа

Армията на Древен Китай

Дълъг меч

Вариант на традиционен меч с острие върху дълга дървена дръжка. Дава възможност да се използва и като алебарда.

Дао

Едностронно заострен китайски меч

Китайски арбалет

Арбалетът е лък с приклад и с тетива, застопорена със спусков механизъм. Това позволява тетивата да се опъне много силно и стрелците да се прицели спокойно. Арбалетът превъзхождал лъка по точност на стрелбата и ударната сила, но бил по-тежък и по-бавен при зареждане. Този китайски арбалет е изработен от дърво и бронз. Максималната дължина на изстрела достигала около 200 м.

Оръжия

Древните китайци използвали различни разновидности на познатите ни традиционни оръжия: меч, лък, късо метателно копие, дълго копие. Лъковете били изработвани от дърво и рог, а тетивата – от сплетени конски сухожилия и коприна. Лъковете на пехотата били по-къси от лъковете на конниците. Острията на стрелите били от метал, бамбук, нокти на костенурка. Китайците велявали ужас сред неприятеля със запалителни съскащи стрели (огнени пчели), а от лъкове с двойна тетива стреляли с керамични топчета. Специфично за Китай било оръжието гъ.

Защитно снаряжение

Първоначално китайците се сражавали с тежки доспехи, изработени от подплатен с плат бамбук. Преди епохата на династията Хан воините носели дълга до коленете дреха от дебел и твърд плат, върху която били занитвани костни и рогови пластинки или специално обработени твърди парчета кожа. В по-късните епохи се използвали доспехи на кожена основа, подсилена с големи бронзови плочки, застъпващи се или една до друга. Те или били занитвани към дрехата, или се съединявали с кожени ремъци. Щитът осигурявал защита срещу копия, стрели, мечове, удари с бойни брадви и боздугани. Конниците използвали по-малки кръгли щитове, а пехотниците – големи правоъгълни щитове, които можели да подпират на земята.

Желязна бойна брадва (500 г. пр.н.е.)

В периода на Воюващите царства оръжията от желязо постепенно започнали да заменят оръжията от бронз, но те били използвани още дълго време.

Китайски воин. Пословичното уважение на китайците към традициите може да се проследи и в снаряжението на воините от различни епохи. По време на манжурската династия Цин (1644–1911 г.) воините изглеждали почти като през миналите векове: дълга кожена дреха, висок конусовиден шлем, сабя, копие, лък, а в по-късните времена се добавил мускет.

Воин на император Цин Шъхуан

Оръжието гъ. Кинжалообразно острие от бронз, прикрепено под прав ъгъл към дълга дървена дръжка. По време на епохата Цин били изработени няколко милиона гъ. Приличали донякъде на кирка или коса, използвали се предимно от воините в бойните колесници, за да достигат противника и да го придърпат по-близо, за да го унищожат. След III в. пр.н.е. гъ почти не се използвали.

Огнените пчели

Тези стрели се смятат за праобраз на съвременните ракети. Към стрелата прикрепвали свита на тръбичка пълна хартия, пълна със запалимо вещество. Стрелците запалвали фитила и изстрелвали „ракетата“ с лък. В Древен Китай такива стрели се използвали при обсади на крепости и при морски битки.

Огнените изобретения на китайците

Китайците направили многобройни военни изобретения. За китайския многозаряден арбалет може направо да се каже, че е древният праобраз на автомата. Наричали го „гнездото на пчелите“. Дървеният „пълнител“ (шестоъгълен контейнер с гнезда за стрелите в горната част на арбалета) побирав до 32 стрели и благодарение на това зареждането ставало много бързо. Стрелите излитали за секунди от „гнездата“ и поразявали смъртоносно ужасените противници. Китайците изобретили и древния прародител на ракетата – „огненото копие“. В кухото бамбуково стъбло насипвали железни стружки, въглищен прах, парченца порцелан и барут. Взривявайки се, тази смес можела да унищожи всичко в радиус от 10 м.

На китайците дължим много изобретения, които обогатили познанията на човечеството и допринесли за развитието на науката. Сред тях са компасът и хартията, сметалото абак. Сред тях е и барутът. Открит е през I в., но за военни цели започнал да се използва през XII в. и драстично променил войните. Създадени били огнестрелните оръжия – много по-смъртоносни от оръжията на древния свят.

ИНТЕРЕСНО!

Според легендата барутът бил открит случайно от древни изобретатели, докато търсели смес за безсмъртиев. По ирония на съдбата тези неизвестни древни китайци създали вещество, с което започва нова епоха в смъртоносните оръжия. Дълго преди употребата му за военни цели барутът бил използван за сигнални ракети и фейърверки. Използвали го дори за дезинфекционно средство и лекуване на кожни заболявания!

1. Колчан
2. Калъф за лък
3. Дреха от дебел пълтен плат
4. Алебарда
5. Нагъртник
6. Дълъг прав меч

Армията на Древен Рим

Пугио (къс кинжал)

Ножница

Снаряжение и оръжие

Снаряжението на римските пехотинци останало сравнително непроменено векове наред. Бронята, щитът и оръжията (копия, меч и кама) тежали общо около 20 кг. Под бронята носели червена туника. Коланът бил с украса, но войниците носели опростен вариант. На краката носели калиги – много здрави военни сандали с подметки от няколко пласта кожа, подсилени с железни гвоздени. Легионерите в студените северни провинции имали дебели вълнени наметки, а под туниката носели панталон, възприет от спомагателните войски.

Знакът на легиона – орел с разперени крила, държащ в ноктите си мънция. Бил носен от аквилифер.

Калиги

Римски легион в походен марш

- 1. Центурион**, предводителят на центурия
 - а) Лозова пръчка. Тя била отличителен знак, но служела и за телесни наказания.
 - б) Броня с посребрена украса
 - в) Наметало
 - г) За разлика от обикновените войници, центурионът носел меча на лявата си страна.
 - д) Шлем с напречен гребен. Служел за отличителен знак на военния чин, освен това по него войниците разпознавали командира си по време на сражение.
 - е) Защитни наколенници
- 2. Корницен** – тръбач, който по време на битка предавал заповеди чрез звукови сигнали.

- 3. Сигнифер**, носел бойния знак на центурия. Свой боен знак (сигна) имали и кохортите, и легионите. Знакът символизирал дълга към родината, бил защитаван храбро, загубата му била голям позор и водела до разформироване на центурия, кохортата или легиона. Специални знаменосци носели знаците, прикрепени на висок жезъл. Знакът на кохортата обикновено бил човешка длан (манус). След всяка победоносна битка към знамената на легионите и кохортите бил добавян бронзов или сребърен диск, за да се знае колко битки са спечелили.
- 4. Знаменосците** носели специален шлем, към който била прикрепена препарирана глава на лъв, мечка, вълк и т.н. Предните лапи се връзвали на гърдите, а останалата част от кожата се спускала по гърба.

Историята на Рим започнала от малък град гържавя, възникнал през 753 г. пр.н.е. През следващите векове римляните завладели огромни територии и създали могъща империя. Нарастването на могъществото ѝ било невъзможно без римската армия. Римските войници били отлично подготвени. Минавали през изтощителни военни тренировки – бягане, плуване, хвърляне на копие, боравене с меч. Три пъти месечно провеждали тренировъчни походи с пълно въоръжение, като част от разстоянието изминавали с бягане. Дисциплината била изключително строга. При неподчинение провинилият се бил наказван с бой, а при опит за бунт всеки десети войник бил убиан (децимиция). През 340 г. пр.н.е. консулт Тит Манлий Торкват осъдил на смърт собствения си син, защото макар че победил неприятелската войска, той я атакувал самоволно, без да получи заповед за това. С времето организацията и структурата на армията се променяли и подобрявали и тя се превърнала в несъкрусима бойна сила. Римляните набирали войници и от всички покорени народи. Често те притежавали полезни специални умения – например воините от Близкия изток били изкусни стрелци с лък, а други – опитни кавалеристи. След 25 години служба наемниците получавали римско гражданство като награда за верността си.